

POSUDEK KONZULTANTKY

Jméno diplomanta/diplomantky:	Viktorie Vaňková
Téma práce:	Analýza situace na polsko-běloruské hranici z pohledu mezinárodního práva lidských práv
Rozsah práce:	155 723 znaků (dle údaje v DP)
Datum odevzdání práce:	červen 2024

1. Aktuálnost (novost) tématu

Autorka si zvolila téma, které je nové zejména v konkrétním využitém příkladu. Obecné otázky se již porůznu řešily, což je ostatně vidět i ve zdrojích práce. Takto pojaté je ale tématem novým. Autorka se v práci věnuje konkrétnímu příkladu tzv. instrumentalizace migrace (využiji zde název, jež je využíván v EU), tedy situaci, kdy jeden stát využije migračního proudu k ohrožení státu druhého. Kromě záměrného jednání tohoto státu vedoucího ke zneužití (v popisovaném případě i vyvolání) zranitelné situace osob z třetích států, je také právně relevantní jednání státu druhého, toho, vůči jehož území migrační proud onen první stát využívá. Diplomantka zkoumá situaci na polsko-běloruské hranici, kam Bělorusko přiváží migranty (v rámci tohoto proudu jsou přítomni i uprchlíci, pro zjednodušení používám obecnější pojem migranti, ale je jasné – a autorka to v práci popisuje – že vůči skupině uprchlíků má stát jiné závazky než vůči migrantům obecně). Polsko je v postavení jak státu, jenž jakožto územní suverén chrání své hranice, ale také státu, jenž má řadu lidskoprávních závazků.

Téma samo o sobě není tak nové, ale konkrétní situace na polsko-běloruské hranici ano, stejně tak konkrétní stav lidskoprávních závazků států. V českém jazyce ještě zpracováno nebylo, v zahraniční literatuře se mu věnuje pozornost, ale stále poměrně málo – což je dáno i tím, že je to nová situace.

Dovolím si na tomto místě citovat z práce, protože mi autorčina slova přijdou velmi výstižná k pochopení složitosti právního zhodnocení událostí, jimiž se zabývá: „*Tato situace vytvořila prostředí, ve kterém se běloruská trasa stala atraktivní alternativou pro migranty z konfliktních oblastí, jako jsou Afghánistán, Irák, Sýrie a Kongo. Z pohledu migrantů se přístup a jednání polských a běloruských orgánů jeví jako podobné, neboť obě strany nerespektují důstojnost a základní svobody těchto osob. To vede k situacím, ve kterých jsou migranti nuceni strávit týdny uvěznění v lesích poblíž hranic, často v nehostinných podmínkách, bez možnosti vycestovat, bez přístupu k potravě, čisté vodě či k lékařské péči. Obecně lze konstatovat, že tito lidé uvízli mezi běloruským nedemokratickým režimem a jeho vojenskými jednotkami na jedné straně a Polskem, které zabraňuje migrantům ve vstupu a v podání žádosti o mezinárodní ochranu na straně druhé.*“ (s. 3 práce).

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Téma považuji z hlediska teoretických znalostí za poměrně náročné, a to kvůli komplexnosti právní úpravy. Autorka musí znát jak prameny primární, tak sekundární. A primárních pramenů

je zde velké množství, ježto problematika, již se zabývá, v sobě spojuje řadu témat, ať již právo lidských práv, anebo mezinárodní právo uprchlické, či také otázky suverenity států.

Autorka má jasně vymezenou výzkumnou otázku: „Dodržuje Polsko své mezinárodněprávní závazky ve vztahu k migrujícím osobám nacházejícím se na hranicích s Běloruskem?“ Ta ji provádí celým výzkumem a psaním práce. V úvodu práce uvádí, že postupuje analytickou a deskriptivní metodou. Práce je poměrně hodně deskriptivní, a bylo by patrně možné ji zpracovat i jinak; zde trochu lituji, že autorka konzultovala práci do napsání jen její části, možná jsme mohly zkusit najít trochu jiné pojetí. Ale logiku toho, že popíše vše, co je pro práci nutné vědět, a pak situaci s využitím judikatury analyzuje, považuji také za možnou, byť výzkumně méně vhodnou.

Chtěla bych nicméně při obhajobě probrat, jakou cestou autorka postupovala pro zjištění judikatury. Pokud cituje rozsudky jako *Pushpanathan v. Canada (Minister of Citizenship and Immigration)* nebo rozhodnutí Výboru pro lidská práva ve věci *Hamida v. Canada*, z dne 11. 5. 2010, stížnost č. 1544/2007, zda hledala všechna rozhodnutí Výboru apod.

3. Formální a systematické členění práce

Práci autorka člení adekvátně svému záměru; členění sleduje logiku výzkumné otázky a vede k potřebným závěrům. Práce je napsaná čtivou formou s využitím odborného jazyka.

4. Vyjádření k práci

Práce postupně popisuje téměř všechny relevantní podklady, které autorka pro zpracování tématu potřebuje. Věnuje se jak uprchlickému právu, tak vymezení pojmů, právní ochraně lidských práv i popisu situace na polsko-běloruské hranici. Je důkladná, pojmy vysvětluje, cituje relevantní dokumenty i navazující literaturu. Některá místa by nicméně zasloužila poopravit či vysvětlit, jak uvedená tvrzení mínila:

- Proč se domnívá, že Úmluvu o mezinárodním postavení uprchlíků („Úmluva 1933“) přijala v roce 1933 Společnost národů jako reakci na nástup Adolfa Hitlera k moci a jeho mezinárodní politiku? (s. 12)
- jestli správně chápu, co autorka píše na konci strany 12 a začátku strany 13, pak bych to ráda poopravila. Píše zde, že Úmluva o právním postavení uprchlíků byla odpovědí na budoucí problém uprchlíků. Nebyla. Byla *ad hoc* úmluvou, která reagovala pouze na to, co bylo. Stejně tak mandát UNHCR byl pouze na byl časově omezený, státy nepřipravovaly odpověď dlouhodobou. V knize, kterou autorka cituje v poznámce po čarou, to píšu právě takto. Ostatně ona sama to v dalším odstavci píše také tak (tedy jinak než předtím).

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Autorka svůj vytyčený cíl práce splnila.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Autorka postupovala samostatně, práce podle mě není plagiátem.
Logická stavba práce	Práce má ve vztahu ke svému cíli logickou stavbu.

Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Autorka pracovala s cizojazyčnými zdroji a podklady. V práci vše adekvátně cituje.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Práce je spíše popisná, analýzu využívá spíše na konci.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úpravu práce považuji za adekvátní.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úprava práce je dobrá; v práci je několik chyb či chybných vazeb, ale celkově je v pořádku.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Práci hodnotím – s výhradou obhajoby – jako „velmi dobrou až výbornou“.

Otázky:

Ráda bych při obhajobě s diplomantkou probrala to, co jsem zmínila v textu, tedy metodologii výběru judikatury a otázky ke zrodu Úmluvy z roku 1933 (rámcově – jen chci probrat to, co ji k úvaze vedlo).

Dále bych chtěla s diplomantkou probrat to, jestli přeci jen není Bělorusko vázané nějakými smlouvami, které by jim teoreticky ukládaly povinnost určitého jednání vůči migrantům, které přivážejí na své území. Opět spíše rámcově, nejde mi o podrobnosti, jen o obecný přístup.

V Praze dne 2. 9. 2024

Věra Honusková